

NOTAT

om faste værger og antallet af værgemål, den enkelte faste værger kan varetage

1. Indledning

Civilstyrelsen gennemførte i 1. kvartal 2012 en nærmere undersøgelse af de faste værger og værgernes kendskab til de personer, de er værger for. Undersøgelsens resultat og konklusioner fremgår af Civilstyrelsens notat af 20. marts 2012 om faste værger og antallet af værgemål, den enkelte faste værger kan varetage (herefter Civilstyrelsens notat af 20. marts 2012). Materialet blev oversendt til Folketingets Retsudvalg den 16. maj 2012.

Ved 1. behandlingen den 25. januar 2013 af forslag til folketingsbeslutning om indførelse af et loft over antallet af værgemål, en enkelt værger kan varetage (B 29), tilkendegav justitsministeren over for Folketinget, at Civilstyrelsen i 1. kvartal 2015 vil gennemføre en ny undersøgelse af de faste værger, der svarer til den undersøgelse, som styrelsen gennemførte i 1. kvartal 2012. I denne undersøgelse vil resultatet af de årlige afrapporteringer fra statsforvaltningerne til Civilstyrelsen indgå.

I forlængelse heraf har de daværende fem statsforvaltninger afrapporteret for 2012 til Civilstyrelsen. Med virkning fra den 1. juli 2013 blev de fem statsforvaltninger lagt sammen til en myndighed, Statsforvaltningen, der herefter har afrapporteret for 2013 og 2014 til Civilstyrelsen.

På baggrund af disse afrapporteringer for 2012-2014 har Civilstyrelsen gennemført en ny undersøgelse af de faste værgere, der svarer til den undersøgelse, der blev gennemført i 1. kvartal 2012. I det følgende redegøres nærmere for undersøgelsens resultater og Civilstyrelsens konklusion.

2. Civilstyrelsens notat af 20. marts 2012

Baggrunden for Civilstyrelsens undersøgelse i 1. kvartal 2012 af de faste værgere og værgernes kendskab til de personer, de er værgere for, var, at TV2 Nyhederne den 23. og 24. november 2011 bragte indslag om faste værgere. Det fremgik af indslagene, at en navngiven person under værgemål aldrig havde mødt sin værgere.

Det fremgik navnlig af indslaget den 24. november 2011 – og af den omtale indslaget fik på TV2's netsted – at historiens pointer var, at kvaliteten af de faste værgeres arbejde ikke er god nok, at dette beror på, at de faste værgere har for mange værgemål, og at Civilstyrelsen derfor bør fastsætte en grænse for, hvor mange værgemål en fast værgere kan varetage. Kritikken rettede sig navnlig mod de faste værgere, som er advokater, og størrelsen af den indtægt, en advokat kan oppebære som værgere.

På baggrund af en forespørgsel af 28. november 2011 til de daværende statsforvaltninger konkluderede Civilstyrelsen i notatet af 20. marts 2012, at det ikke var muligt at drage den konklusion, at de manglende besøg fra de værgere, som ikke havde haft en fast rutine med at besøge alle de personer, som de var værgere for, skyldtes antallet af værgemål, som værgeren varetager.

Endvidere konkluderede Civilstyrelsen, at sammenholdes resultatet af statsforvaltningernes samtaler med de faste værgere og statsforvaltningernes besvarelser i øvrigt med de store forskelle, der var i karakteren af værgemålene samt i værgernes forhold, var der intet, der tydede på, at fastsættelse af en øvre grænse for antallet af værgemål, som den enkelte værgere må varetage, ville øge kvaliteten af de faste værgeres arbejde.

Desuden fandt Civilstyrelsen, at intet tydede på, at der generelt var et problem med faste værger, herunder med deres kendskab til de personer, som de er værger for, når statsforvaltningernes besvarelser sammenholdtes med resultatet af styrelsens gennemgang af klagesagerne i perioden 2009-2011.

Civilstyrelsen fandt, at statsforvaltningernes samtaler med de faste værger viste, at der var situationer, hvor værger af hensyn til personen under værgemål ikke besøgte den pågældende, og umiddelbart syntes det velbegrundet at undlade besøg i situationer som de beskrevne, f.eks. hvis personen var indlagt på psykiatrisk hospital eller var meget dement, og et besøg fra en fremmed ville medføre unødigt uro for den pågældende.

Samtalerne viste også, at 5 faste værger ikke havde en fast rutine med at møde alle de personer, som de var værger for. De præcise begrundelser herfor kendtes ikke, men i 2 af tilfældene syntes værgerne at have vurderet, at der ikke nødvendigvis var behov for møde, såfremt der alene var tale om et økonomisk værgemål.

Efter Civilstyrelsens brev af 28. november 2011 var det imidlertid helt klart såvel for statsforvaltningerne som for de faste værger, at det er styrelsens opfattelse, at en fast værger kun helt undtagelsesvist kan antages at have det fornødne kendskab til en person under værgemål, såfremt værgeren ikke har mødt den pågældende.

På denne baggrund fandt Civilstyrelsen ikke, at der var grundlag for at foretage videre i forhold til disse tilfælde.

3. Resultatet

Til brug for afrapporteringerne har de daværende statsforvaltninger og nu Statsforvaltningen hvert år indhentet en række oplysninger fra de faste værger, herunder om antallet af værgemål og værgens kendskab til den enkelte person under værgemål.

Det skal bemærkes, at de årlige afrapporteringer i 2012-2014 fra Statsforvaltningen (og tidligere statsforvaltningerne) ikke har været afgrænset til kalenderåret. Afrapporteringen for 2013 omfatter således i et vist omfang 2014, men benævnes i det følgende afrapporteringen for 2013 mv.

3.1 Antallet af faste værger, deres værgemål og deres profession

Resultatet af afrapporteringerne for 2012-2014 vedrørende antallet af faste værger og deres værgemål fremgår i hovedtal af nedenstående tabel 1 og 2.

Tabel 1 viser antallet af faste værger og værgemål i 2012-2014.

Tabel 1

	Faste værger	Antal værgemål	Gennemsnit
2012	115	3476	30
2013	124	3690	30
2014	120	3876	32

Tabel 2 viser henholdsvis det laveste og højeste antal værgemål, de faste værger varetager, for 2012-2014.

Tabel 2

	Færreste antal	Højeste antal
2012	1	93
2013	1	89
2014	1	89

Tabel 3 viser de faste værgers profession fordelt på advokater og andre. 'Andre' dækker over f.eks. socialrådgivere, revisorer, jurister, ansatte ved politiet, patientrådgiver, kontoransat, skoleleder, forstander, faglig konsulent, teamchef, domprovst og fuldtidsværge (der foreligger ikke tilsvarende oplysninger for 2012).

Tabel 3

	Advokater	Andre
2013	53	71
2014	52	68

Tabel 4 viser en oversigt over fordelingen i 2012-2014.

Tabel 4

Antal beskikkelser	Antal værger 2012	Antal værger 2013	Antal værger 2014
1-19	49	50	44
20-49	43	47	51
50-79	14	18	19
80 eller flere	9	7	5

Det fremgår af Statsforvaltningen Sjællands afrapportering for 2012, at 18 ud af deres 20 faste værger er advokater, som i kraft af deres profession udfører hvervet i arbejdstiden, hvilket ofte vil være en fordel, ligesom de har et administrationsapparat, der er velegnet også til værgesager. De faste værger, der er advokater, har oplyst, at der ikke er tale om en rentabel forretning for dem, før de har 30-40 værgemål. De oplyser samtidig, at med en eller flere sekretærer allokere til opgaven er der ikke problemer med at have op til 100 værgemål.

I afrapporteringerne for 2013 og 2014 har Statsforvaltningen oplyst, at Statsforvaltningen overordnet set finder, at antallet af beskikkelser hos de enkelte faste værger er passende i forhold til kravet om, at værger skal have kendskab til den enkelte sammenholdt med, at den faste værger skal kunne opnå den fornødne erfaring med hvervet som værger.

Det bemærkes, at Statsforvaltningen ikke har indflydelse på retternes valg af værger.

Det fremgår af Statsforvaltningens afrapporteringer for 2013 og 2014, at flere af de faste værger er faldet for aldersgrænsen på 70 år, jf. § 11, stk. 1, nr. 1, og stk. 4, i bekendtgørelse om behandling af værgemåls- og værgesager samt om faste værger og værgens vederlag m.v. (sagsbehandlingsbekendtgørelsen), og at disse derfor ikke beskikkes længere. Hovedparten er dog fortsat værger i de sager, hvor de allerede var beskikket.

Det fremgår af Statsforvaltningens afrapportering for 2013, at 53 af de 124 faste værger, der var på tidspunktet for afrapporteringen, er advokater. Det tilsvarende antal var 52 af de 120 faste værger i 2014.

3.2. De faste værgers konkrete kendskab til personerne under værgemål

Statsforvaltningen Hovedstaden har i afrapporteringen for 2012 oplyst, at de faste værger samlet set har et ualmindeligt godt kendskab til den enkelte under værgemål. Statsforvaltningen er ikke i tvivl om, at selv, hvor værger har mange værgemål, kendes den enkelte og dennes behov på baggrund af personligt møde, telefonisk kontakt eller mailkorrespondance, eller hvor den personlige kontakt ikke kan gennemføres, ved samtaler med institution, bosted eller familie.

Statsforvaltningen Hovedstaden har endvidere i afrapportering for 2012 oplyst, at alle de faste værger gennemfører statsforvaltningens krav om et besøg i forbindelse med etablering af værgemålet. Derudover er det fast kutyme, at personen under værgemål besøges mindst en gang om året, hvor det skønnes at være til gavn for den, der er under værgemål. Enkelte bosteder og institutioner fraråder i konkrete tilfælde besøg, da det kan skræmme personen under værgemål. I en del tilfælde er det personen under værgemål selv, der frabeder sig den personlige kontakt.

Statsforvaltningen Hovedstaden har endelig oplyst, at der har været et enkelt tilfælde, hvor statsforvaltningen har bedt en værge om at trække sig fra et værgemål, fordi der forekom en utidig indblanding af interesser/inhabilitet.

Statsforvaltningen Midtjylland, Statsforvaltningen Nordjylland og Statsforvaltningen Syddanmark har i afrapporteringen for 2012 oplyst, at statsforvaltningerne som led i sit tilsyn med de faste værger ikke har truffet afgørelse eller foranstaltninger i forhold til én eller flere værger.

Statsforvaltningen Sjælland har i afrapporteringen for 2012 oplyst, at der kun har været få klager over de faste værger. De få klager, der har været, skyldes ofte uenighed i familien om personen under værgemåls forhold. I en enkelt sag har Civilstyrelsen bestemt, at der skulle være

værgeskift, men dog påpeget, at der ikke havde været noget at udsætte på den faste værge.

Statsforvaltningen Sjælland har endvidere oplyst, at statsforvaltningen efter gensidig overenskomst har taget afsked med en fast værge, som drev en advokatvirksomhed alene uden fast sekretær, hvor det ikke var muligt at udføre arbejdet hensigtsmæssigt uden sekretærhjælp.

Det fremgår af Statsforvaltningens afrapporteringer for 2013 og 2014, at det på baggrund af de faste værgers indberetninger er Statsforvaltningens vurdering, at de faste værger har et solidt kendskab til de personer under værgemål og deres behov. Dette opnås i størstedelen af tilfældene gennem løbende kontakt med personen under værgemål og pårørende samt plejepersonale, kontaktpersoner m.fl. I de situationer, hvor der af forskellige årsager ikke har været en personlig kontakt til personen under værgemål, har den faste værge tæt kontakt til andre personer med godt kendskab til personen under værgemål, eksempelvis pårørende og/eller plejepersonale, kontaktpersoner m.fl.

Det fremgår endvidere af Statsforvaltningens afrapporteringer for 2013 og 2014, at Statsforvaltningen siden 1. juli 2013, hvor de fem regionale statsforvaltninger blev lagt sammen til en myndighed, ikke har frataget en fast værge beskikkelsen.

Det fremgår af Statsforvaltningens afrapportering for 2013, at Statsforvaltningen på baggrund af de faste værgers indberetninger i et enkelt tilfælde har besluttet, at der skal tages stilling til, om der skal beskikkes en anden værge på grund af afstanden til personen under værgemåls bopæl. Statsforvaltningen har efterfølgende oplyst, at Statsforvaltningen på værgens anmodning har fritaget denne for arbejdet med værgemålet og beskikket et familiemedlem som værge. Denne faste værge har efterfølgende helt bedt sig fritaget for at være fast værge.

Det fremgår endvidere af Statsforvaltningens afrapportering for 2013, at 34 ud af 122¹ værger (svarende til 28 pct.) ikke har haft direkte personlig kontakt til en eller flere af personerne under værgemål inden for det seneste år. Af de 34 faste værger er 21 advokater (professionen for 6 af de 34 faste værger er ikke oplyst).

Af afrapporteringen for 2014 fremgår det, at 8 ud af 119² værger (svarende til 7 pct.) ikke har haft direkte personlig kontakt til en eller flere af personerne under værgemål inden for det seneste år. Det fremgår endvidere, at alle de 8 faste værger er advokater.

Det skal for god ordens skyld bemærkes, at Statsforvaltningen i afrapporteringerne for 2013 og 2014 har lagt vægt på, hvor mange værger der 'ikke har haft direkte personlig kontakt til en eller flere af personerne under værgemål inden for det seneste år'. I Civilstyrelsens notat af 20. marts 2012 blev der lagt vægt på, hvor mange værger der 'ikke havde en fast rutine med at besøge alle de personer, som de var væрге for'. De to kriterier er ikke umiddelbart sammenlignelige, idet Statsforvaltningens kriterium må anses for strengere end kriteriet fra 2012.

Tabel 5 viser fordelingen i antal og procent i 2013 og 2014.

Tabel 5

Antal beskikkelser	Antal værger (2013)	Manglende kontakt i væsentligt omfang, antal og pct. (2013)	Antal værger (2014)	Manglende kontakt i væsentligt omfang, antal og pct. (2014)
1-19	50	8, svarende til 16 pct.	44	3, svarende til 7 pct.
20-49	47	18, svarende til 38 pct.	51	4, svarende til 8 pct.
50-79	18	5, svarende til 28 pct.	19	0, svarende til 0 pct.
80 eller flere	7	3, svarende til 42 pct.	5	1, svarende til 20 pct.

¹ Statsforvaltningen havde på tidspunktet for afrapporteringen ikke modtaget indberetninger fra 2 af de i alt 124 faste værger. Statsforvaltningen har i den forbindelse oplyst, at den ene af disse værger har bedt sig fritaget for hvervet som fast væрге, og at Statsforvaltningen derfor var ved at fordele den pågældendes værgemål til andre faste værger. Statsforvaltningen har endvidere oplyst, at den anden faste væрге har 4 værgemål og ikke modtager nye værgemål på grund af alder.

² Statsforvaltningen havde på tidspunktet for afrapporteringen ikke modtaget indberetninger fra 1 af de i alt 120 faste værger. Statsforvaltningen har i den forbindelse oplyst, at værgeren har bedt sig fritaget for hvervet som fast væрге, og at Statsforvaltningen derfor var ved at fordele den pågældendes værgemål til andre faste værger.

Det fremgår af Statsforvaltningens afrapportering for 2013, at Statsforvaltningen som tilsynsmyndighed konkret har indskærpet over for de 34 faste værger, som ikke har haft direkte personlig kontakt til en eller flere af personerne under værgemål inden for det seneste år, at de bør have mindst et årligt møde eller anden personlig kontakt til personen under værgemål, medmindre der er helt særlige omstændigheder som f.eks., at personen under værgemål har afvist at mødes med værgeren.

Det fremgår af Statsforvaltningens afrapportering for 2013, at den mangelfulde kontakt og det faktum, at Statsforvaltningen konkret har indskærpet over for enkelte værger, at de i højere grad skal have en personlig kontakt til personerne under værgemål, ikke er ensbetydende med, at Statsforvaltningen vurderer, at den faste værge ikke har haft det fornødne kendskab til personen under værgemål gennem f.eks. kontakt til pårørende, kontaktpersoner m.fl.

Det fremgår endvidere, at Statsforvaltningen ikke over for alle faste værger har indskærpet behovet for mindst et årligt møde eller anden personlig kontakt, selvom der ikke har været en personlig kontakt til personerne under værgemål igennem det seneste år. Det skyldes, at Statsforvaltningen ikke i alle tilfælde har fundet det nødvendigt, da Statsforvaltningen generelt set vurderer, at værgerne har udført deres arbejde på baggrund af et tilfredsstillende kendskab til personen under værgemål.

Det fremgår af Statsforvaltningens afrapportering for 2014, at Statsforvaltningen på baggrund af de faste værgers indberetninger har pålagt de 8 værger, der ikke har haft direkte personlig kontakt til en eller flere af personerne under værgemål, at redegøre nærmere for deres aktuelle kendskab til de personer under værgemål, som de ikke har haft personlig kontakt til inden for det seneste år. Udgangspunktet er i den forbindelse, at den faste værge skal redegøre for, hvornår og hvordan der vil være personlig kontakt til personen under værgemål.

Er personlig kontakt ikke nødvendig eller mulig, skal der helt konkret redegøres nærmere for det.

Statsforvaltningen har bemærket, at det over for disse 8 faste værger i forbindelse med afreporteringen for 2013 blev indskærpet, at der som udgangspunkt skulle være mindst et årligt møde eller anden personlig kontakt til personen under værgemål.

Det fremgår i øvrigt af Statsforvaltningens afreportering for 2014, at nogle værger har oplyst, at en årsag til manglende personlig kontakt kan være, at det ikke har været muligt at opnå en egentlig kontakt til personen under værgemål i en mødesituation. Det fremgår endvidere, at en anden årsag til manglende personlig kontakt har været, at personen under værgemål ikke ønsker kontakt med værgeren, eller at dette frarådes af plejepersonalet. En tredje årsag til manglende eller begrænset personlig kontakt har i få tilfælde været, at personen under værgemål efter værgemålets etablering er flyttet.

Statsforvaltningen har forholdt sig til disse problemstillinger ved den generelle tilbagemelding på afreporteringen for 2014, jf. nedenfor pkt. 3.4.

3.3. Sammenhængen mellem antallet af beskikkelser og værgernes manglende personlige kontakt

Statsforvaltningen Hovedstaden har i afreporteringen for 2012 oplyst, at de faste værger samlet set har et ualmindeligt godt kendskab til den enkelte under værgemål. Statsforvaltningen er ikke i tvivl om, at selv, hvor værgeren har mange værgemål, kendes den enkelte og dennes behov på baggrund af personligt møde, telefonisk kontakt eller mailkorrespondance, eller hvor den personlige kontakt ikke kan gennemføres, ved samtaler med institution, bosted eller familie.

Statsforvaltningen Sjælland har i afreporteringen for 2012 oplyst, at det er statsforvaltningens indtryk, at der ikke er en sammenhæng mellem de få klager over de faste værger og antallet af værgemål, den

enkelte værge er beskikket i. Der har således ikke været klager over de værger, som har flest værgemål.

I afrapporteringen for 2013 har Statsforvaltningen anført, at værgernes manglende personlige kontakt til personerne under værgemål umiddelbart er procentvis stigende i takt med antallet af beskikkelser. Det er dog Statsforvaltningens vurdering på det foreliggende grundlag, at også de faste værger, der har et stort antal beskikkelser, har et solidt kendskab til personerne under værgemål, og at antallet af beskikkelser ikke i sig selv er afgørende for, hvor godt værgeren kender behovene for personen under værgemål.

I afrapporteringen for 2013 har Statsforvaltningen endvidere bemærket, at en stor del af de faste værger, der har mindre end 20 beskikkelser, er antaget for nylic, og at disse har modtaget en grundig vejledning om Statsforvaltningens forventninger til deres arbejde og deres kendskab til personerne under værgemål.

I afrapporteringen for 2014 har Statsforvaltningen bemærket, at der i forhold til afrapporteringen for 2013 umiddelbart ses en forbedring i kontakten til personerne under værgemål. Der er væsentlig færre tilfælde, hvor der ubegrundet er en manglende kontakt. Statsforvaltningen bemærker, at der ikke umiddelbart ses at være nogen sammenhæng mellem antallet af værgemål og manglende kontakt til personen under værgemål.

3.4 Statsforvaltningens retningslinjer for de faste værgers kendskab til personerne under værgemål

I forlængelse af den undersøgelse, som Civilstyrelsen gennemførte i 1. kvartal 2012 af de faste værger og værgernes kendskab til de personer, de er værge for, sendte styrelsen brev af 16. maj 2012 til samtlige daværende statsforvaltninger. Civilstyrelsen har i brevet bl.a. påpeget vigtigheden af, at statsforvaltningerne tilrettelægger tilsynet med de faste værger således, at det sikres, at en fast værge til stadighed har det fornødne kendskab til den person, han eller hun er værge for. Det er tillige styrelsens vurdering, at en fast værge kun helt undtagelsesvis

kan antages at have det fornødne kendskab til en person under værgemål, såfremt værgeren ikke har mødt den pågældende. Dette gælder uanset værgemålets karakter. I de enkeltstående tilfælde, hvor det af hensyn til personen under værgemål er velbegrundet, at værgeren ikke besøger eller holder møde med den pågældende, påhviler det værgeren at udvise særlig omhu med at tilvejebringe og vedligeholde det nødvendige kendskab til personen under værgemål på andre måder, herunder ved kontakt til familie, plejepersonale eller lignende.

På baggrund af de daværende fem statsforvaltningers afrapportering for 2012 fandt Civilstyrelsen ved brev af 21. februar 2014 anledning til at henlede den nye Statsforvaltnings opmærksomhed på styrelsens brev af 16. maj 2012.

Civilstyrelsen orienterede samtidig Statsforvaltningen om, at det hos Statsforvaltningen Hovedstaden – udover et krav om et besøg i forbindelse med etablering af værgemålet – havde været fast kutyme, at personen under værgemål besøges minimum en gang om året, hvor det skønnes at være til gavn for den, der er under værgemål.

Civilstyrelsen bemærkede i den forbindelse, at styrelsens brev af 16. maj 2012 til samtlige statsforvaltninger ikke er til hinder for, at Statsforvaltningen fastsætter lignende skærpede retningslinjer for de faste værgers kendskab til de personer, de er værge for, hvis Statsforvaltningen finder det formålstjenligt.

Som opfølgning på afrapporteringen for 2013 gav Statsforvaltningen ved brev af 28. august 2014 til alle faste værger en generel tilbagemelding på værgernes indberetninger for 2013. I brevet har Statsforvaltningen anført, at det efter Statsforvaltningens opfattelse er særdeles afgørende, at en værge har et personligt og aktuelt kendskab til personen under værgemål, og at dette sikres ved personligt møde eller anden personlig kontakt med personen under værgemål selv – mindst én gang om året. Det er som altovervejende hovedregel kun, hvis personen under værgemål selv har tilkendegivet, at denne ikke ønsker personlig kontakt til sin værge, eller hvis det af helbredsmæssige års-

ger direkte frarådes, at værgeren kan undlade et møde/anden personlig kontakt.

Statsforvaltningen anførte endvidere, at nogle personer under værgemål er så dårlige, at det kan synes uden mening at aflægge disse et besøg. Uanset dette vil det i langt de fleste tilfælde være relevant ved selvsyn at konstatere, om personen under værgemåls forhold er tilfredsstillende, herunder om personen under værgemål modtager den fornødne omsorg, om personen under værgemål f.eks. mangler forbrugsgoder, tøj e.l., om personen under værgemål får gavn af en eventuel formue, eller hvad der ellers måtte være relevant i forhold til den pågældendes behov.

Desuden præciserede Statsforvaltningen sin opfattelse af, at værgeren altid skal aflægge personen under værgemål et besøg umiddelbart efter værgemålets etablering. Endelig understregede Statsforvaltningen, at direkte personlig kontakt også er nødvendig ved begrænsede værgemål.

Ved e-mail af 2. marts 2015 til alle faste værger gav Statsforvaltningen en generel tilbagemelding på værgernes indberetninger for 2014. I e-mailen har Statsforvaltningen gentaget og uddybet dele af Statsforvaltningens brev til de faste værger som opfølgning på afrapporteringen fra 2013. Endvidere har Statsforvaltningen anført, at det at være værge er et helt personligt hverv. Det betyder, at det er den udpegede værge, der forestår arbejdet med værgemålet og har den personlige kontakt med personen under værgemål. Værgeren kan i et vist mindre omfang bede andre om at håndtere forskellige praktiske opgaver, men det er altid værgeren selv, der forudsættes at have et aktuelt kendskab til personen under værgemål og dennes situation, ligesom det er værgeren selv, der skal håndtere alle væsentlige opgaver i relation til værgemålet.

Endvidere har Statsforvaltningen anført, at det som altovervejende hovedregel kun er, hvis personen under værgemål selv har tilkendegivet, at denne ikke ønsker personlig kontakt til sin værge, eller hvis det

af helbredsmæssige årsager direkte frarådes, at værgeren kan undlade et møde/anden personlig kontakt.

I de tilfælde, hvor der ikke har været kontakt til personen under værgemål, fordi personen under værgemål ikke ønsker dette, eller fordi man fra bosted eller anden side fraråder dette, har Statsforvaltningen tilkendegivet, at det er en vigtig opgave for værgeren at sikre, at der trods dette er et tilstrækkeligt kendskab til personen under værgemål, og værgeren bør om muligt trods sådanne tilkendegivelser ved selvsyn sikre sig viden om personen under værgemåls boforhold og trivsel.

Endvidere har Statsforvaltningen bemærket, at nogle personer under værgemål er så dårlige, at det kan synes uden mening at aflægge disse et besøg. Uanset dette vil det i langt de fleste tilfælde være relevant ved selvsyn at konstatere, om personen under værgemåls forhold er tilfredsstillende, herunder om personen under værgemål modtager den fornødne omsorg, om personen under værgemål f.eks. mangler forbrugsgoder, om personen under værgemål får gavn af en eventuel formue, eller hvad der ellers måtte være relevant i forhold til pågældendes behov.

I tilfælde, hvor personen under værgemål flytter, og/eller der er en stor geografisk afstand mellem personen under værgemål og værgeren, har Statsforvaltningen anført, at værgeren godt kan bevare det fornødne kendskab til personen under værgemål, men det stiller større krav til værgeren. Derfor bør værgeren i sådanne tilfælde nøje overveje, hvad der er bedst for personen under værgemål. Personen under værgemål bør om muligt kontaktes for stillingtagen til eventuelt værgeskifte og i en situation, hvor personen under værgemål ikke har mulighed for at forholde sig hertil, bør udgangspunkt være, at værgeren søger værgeskifte, medmindre der foreligger helt konkrete omstændigheder, der kan begrunde, at et værgeskifte ikke vil være det bedste for personen under værgemål.

Statsforvaltningen har afslutningsvist anført, at Statsforvaltningen i forbindelse med de kommende årlige indrapporteringer vil have fokus

på situationer, hvor der ikke ønskes kontakt eller denne frarådes, hvor personen under værgemål ikke er kontaktbar, eller hvor der er tale om et begrænset værgemål.

4. Civilstyrelsens klagesager

Civilstyrelsen har gennemgået alle klagesager vedrørende værgemål, der er oprettet i 2012-2014, og hvori der er truffet en afgørelse. Civilstyrelsen har af disse sager realitetsbehandlet 16 sager, hvor der er klaget over en fast værge. I 5 sager er der blandt flere kritikpunkter klaget over, at der er for lidt kontakt med den faste værge og/eller, at værgen havde mødt personen under værgemål for få gange.

I 1 af de 5 sager havde personen under værgemål ansøgt om at få et familiemedlem som værge, idet personen under værgemål bl.a. klagede over, at der var for lidt kontakt med værgen, og at kontakten kun gik gennem en hjemmevejleder. Civilstyrelsen beskikkede familiemedlemmet som værge, idet styrelsen lagde afgørende vægt på personen under værgemåls ønske om et familiemedlem som værge. Styrelsen fandt ikke grundlag for, at den faste værge havde misbrugt sin stilling eller i øvrigt vist sig uegnet til hvervet.

I 1 af de 5 sager hjemviste Civilstyrelsen sagen, hvor der var klaget over Statsforvaltningens afslag på at fratage den faste værge beskikkelsen, til videre behandling i Statsforvaltningen. Baggrunden var, at Statsforvaltningen ved afgørelsen havde lagt vægt på, at værgen havde oplyst, at personen under værgemål var besøgt to gange. Under styrelsens behandling af sagen blev det imidlertid oplyst, at det var værgens medarbejdere og ikke værgen selv, der havde mødt personen under værgemål to gange.

I de sidste 3 af de 5 sager fandt Civilstyrelsen ikke grundlag for at ændre Statsforvaltningernes afslag på at fratage den faste værge beskikkelsen eller for at kritisere den faste værge.

Ved gennemgangen af klagesagerne har Civilstyrelsen i øvrigt identificeret to sager, hvor der er klaget over Statsforvaltningens afgørelser

om vederlag til den faste værge, og hvor styrelsen har behandlet spørgsmål om faste værgers kendskab til de personer, de er værge for.

I disse to sager bemærkede Civilstyrelsen overfor den samme faste værge, at en værgebeskikkelse er et personligt hverv. Baggrunden var, at det under sagen blev oplyst, at en del af værgearbejdet, herunder afholdelsen af et møde med en person under værgemål og dennes kontaktperson, var udført af den faste værges medarbejdere og ikke af værgeren selv. Styrelsen henstillede samtidig til, at den faste værge har mindst ét årligt møde eller anden personlig kontakt til de personer, som værgeren er beskikket som værge for, med henblik på at have det fornødne kendskab til dem og deres personlige behov. Det kan til orientering oplyses, at den pågældende værge havde 26 værgemål i 2013 og 22 i 2014.

5. Civilstyrelsens sammenfatning og konklusion

5.1. Det kan på baggrund af oplysningerne ovenfor lægges til grund, at der er en svag stigning i antallet af faste værger, som lå mellem 115 og 124 værger i 2012-2014. Til sammenligning var antallet af faste værger 94 i Civilstyrelsens notat af 20. marts 2012.

Statsforvaltningen har oplyst, at der i marts 2015 er antaget 17 nye faste værger, og at det tilstræbes at have omkring 130 faste værger.

Antallet af værgemål, som de faste værger varetager, er steget fra 3476 i 2012 til 3876 i 2014, svarende til en stigning på 12 pct. Det tilsvarende antal var 3196 i Civilstyrelsens notat af 20. marts 2012. Statsforvaltningen har oplyst, at årsagen til stigningen i antallet af værgemål, der varetages af de faste værger, ikke er kendt.

Samlet set varetager de faste værger i gennemsnit et lignende antal værgemål i 2012-2014, hvor antallet lå mellem 30 og 32. Tilsvarende lå det gennemsnitlige antal værgemål, som de faste værger varetager, på 34 i Civilstyrelsens notat af 20. marts 2012.

Desuden er det højeste antal værgemål, som de faste værger varetager, svagt faldende fra 93 i 2012 til 89 i 2014. Det højeste antal værgemål, som de faste værger varetager, var 100 i Civilstyrelsens notat af 20. marts 2012, så der er tale om et fald i antallet.

Endelig er antallet af faste værger, som varetager 80 værgemål eller flere, faldet fra 9 faste værger i 2012 til 5 i 2014.

Af de 124 faste værger i 2013 var 53 advokater (43 pct.), og af de 120 faste værger i 2014 var 52 advokater (43 pct.). Dette er et fald i forhold til Civilstyrelsens undersøgelse fra 1. kvartal 2012, hvor der var 94 faste værger, heraf 48 (51 pct.) advokater.

Sammenholdes resultatet af Statsforvaltningens årlige afrapporteringer for 2012-2014 med resultaterne i Civilstyrelsens notat af 20. marts 2012 kan udviklingen i perioden 2012-2014 overordnet sammenfattes således, at antallet af faste værger og antallet af værgemål, der varetages af de faste værger, er stigende, mens det højeste antal værgemål for en værge er faldende. Det gennemsnitlige antal værgemål pr. værge er nogenlunde konstant gennem årene. Ligeledes er antallet af faste værger med 80 eller flere beskikkelser faldende. Endelig udgør advokater en faldende andel af de faste værger.

Det er efter Civilstyrelsens opfattelse positivt, at antallet af faste værger er stigende, så der er flere til at varetage det stigende antal værgemål. Det er ligeledes positivt, at der er færre værger, der har 80 eller flere beskikkelser. Civilstyrelsen finder endvidere, at det er vigtigt, at de faste værger varetager et vist antal værgemål for at sikre den fornødne rutine og erfaring med hvervet som værge, hvilket det gennemsnitlige antal værgemål, som de faste værger varetager, indikerer.

Udviklingen anført ovenfor giver ikke i sig selv Civilstyrelsen anledning til at træffe foranstaltninger med henblik på at sikre kvaliteten af de faste værgers arbejde, herunder at de faste værger til stadighed har det fornødne kendskab til de personer, de er værge for.

5.2. Det fremgår som nævnt af Statsforvaltningens afrapportering for 2013, at 34 ud af 122 værger (svarende til 28 pct.) ikke har haft direkte personlig kontakt til en eller flere af personerne under værgemål inden for det seneste år.

I forhold til de 34 faste værger, der omtales i afrapporteringen for 2013, har de været beskikket for henholdsvis 2, 6, 11, 13, 16, 17, 17, 17, 21, 21, 22, 23, 24, 26, 28, 29, 32, 32, 34, 35, 36, 39, 41, 42, 49, 49, 51, 60, 70, 71, 72, 80, 86 og 86 personer.

Af afrapporteringen for 2014 fremgår det, at 8 ud af 119 værger (svarende til 7 pct.) ikke har haft direkte personlig kontakt til en eller flere af personerne under værgemål inden for det seneste år.

De 8 faste værger, som omtales i afrapporteringen for 2014, er beskikket for henholdsvis 17, 17, 18, 22, 25, 27, 32 og 89 personer.

I både 2013 og 2014 havde de faste værger mellem 1 og 89 værgemål, mens det gennemsnitlige antal værgemål, som de faste værger varetog, var 30 i 2013 og 32 i 2014.

I 2013 er det 18 ud af de 34 værger, der ikke har haft direkte personlig kontakt til en eller flere af personerne under værgemål inden for det seneste år, som varetager mere end det gennemsnitlige antal værgemål pr. fast værge. Det er dog kun 3 af værgerne, som varetager 80 eller flere værgemål.

I 2014 er det alene 1 ud af de 8 faste værger, der ikke har haft direkte personlig kontakt til en eller flere af personerne under værgemål inden for det seneste år, som varetager mere end det gennemsnitlige antal værgemål pr. fast værge.

Henset til udviklingen fra 2013 til 2014 ses der ikke at kunne påvises en sådan sammenhæng mellem antallet af værgemål og den manglende personlige kontakt til personen under værgemål, at der er anledning til at fastsætte en grænse for antallet af værgemål, en fast værge kan varetage, idet hovedparten af de 18 ovennævnte faste værger, som i

2013 havde et antal værgemål over det gennemsnitlige, har haft direkte personlig kontakt til personerne under værgemål i 2014.

Sammenholdes Statsforvaltningens afrapporteringer med resultatet af gennemgangen af Civilstyrelsens klagesager i perioden 2012-2014 og de store forskelle, der er i karakteren af værgemålene og de enkelte værgers forhold, er der efter Civilstyrelsens opfattelse intet, der tyder på, at fastsættelse af en øvre grænse for antallet af værgemål i sig selv vil føre til en øget kvalitet af de faste værgers arbejde.

Civilstyrelsen skal endvidere bemærke, at det under hensyn til de store forskelle, der er i karakteren af værgemålene og de enkelte værgers forhold, kan være vanskeligt at fastsætte et bestemt antal som en øvre grænse for antallet af værgemål, den enkelte værge må varetage.

Nogle værgemål er således på grund af værgemålets omfang eller personen under værgemåls forhold væsentligt mere tids- og ressourcekrævende at varetage end andre værgemål.

På denne baggrund er det Civilstyrelsens opfattelse, at det af hensyn til at sikre værgens nødvendige kendskab til personen under værgemål hverken er nødvendigt eller hensigtsmæssigt at fastsætte en øvre grænse for antallet af værgemål, som en fast værge må varetage.

Endvidere kan Civilstyrelsen tilslutte sig Statsforvaltningens vurdering af, at de faste værger generelt har et solidt kendskab til personerne under værgemål og deres behov, som i størstedelen af tilfældene opnås gennem løbende kontakt med personen under værgemål og pårørende samt plejepersonale, kontaktpersoner m.fl. I de situationer, hvor der af forskellige årsager ikke har været en personlig kontakt til personen under værgemål, har den faste værge tæt kontakt til andre personer med godt kendskab til personen under værgemål, eksempelvis pårørende og/eller plejepersonale, kontaktpersoner m.fl.

Tilsvarende kan Civilstyrelsen tilslutte sig Statsforvaltningens vurdering af, at også de faste værger, der har et stort antal beskikkelser, har et solidt kendskab til personerne under værgemål, og at antallet af

beskikkelser ikke i sig selv er afgørende for, hvor godt værger kender behovene for personen under værgemål.

5.3. Civilstyrelsen har i øvrigt noteret sig, at de 8 faste værger, som i 2014 ikke har haft direkte personlig kontakt til en eller flere af personerne under værgemål inden for det seneste år, alle er advokater. Civilstyrelsen finder ikke anledning til på nuværende tidspunkt at foretage sig yderligere henset til, at Statsforvaltningen i 2013 og 2014 har præciseret og uddybet kravene til de faste værgers kendskab til de personer, de er værger for, hvilket forudsætter, at de faste værger, som er advokater, får tilpasset deres virksomhed til disse krav.

Hertil kommer, at det må lægges til grund, at der i relation til nogle værgemål er behov for, at advokater kan varetage visse opgaver i relation til værgemålet, som ikke kan løses af en traditionel værge, og det er derfor en fordel at have advokater blandt de faste værger.

5.4. Det blev i Civilstyrelsens notat af 20. marts 2012 konstateret, at 5 ud af 94 faste værger ikke havde en fast rutine med at besøge de personer, som de er værge for. I afrapporteringen for 2013 blev det konstateret, at 34 ud af 122 faste værger ikke har haft direkte personlig kontakt til en eller flere af personerne under værgemål inden for det seneste år, mens det tilsvarende antal var 8 i 2014.

Civilstyrelsen skal for god ordens skyld bemærke, at de to kriterier ikke er sammenlignelige, da sidstnævnte kriterium må anses for strengere. Sidstnævnte kriterium er fastlagt af Statsforvaltningen efter sammenlægningen af de tidligere fem statsforvaltninger og ses at være fastlagt i forlængelse af Civilstyrelsens brev af 21. februar 2014 til Statsforvaltningen, hvori Civilstyrelsen anførte, at der ikke er noget til hinder for, at Statsforvaltningen – på samme måde som en af de tidligere statsforvaltninger havde gjort – fastsætter skærpede retningslinjer for de faste værgers kendskab til de personer, de er værge for, hvis Statsforvaltningen fandt det formålstjenstligt.

Som opfølgning på Civilstyrelsens notat af 20. marts 2012 påpegede Civilstyrelsen ved brev af 16. maj 2012 til de daværende statsforvalt-

ninger vigtigheden af, at statsforvaltningerne tilrettelægger tilsynet med de faste værger således, at det sikres, at en fast værge til stadighed har det fornødne kendskab til den person, han eller hun er værge for. Endvidere har Statsforvaltningen på baggrund af de årlige afrapporteringer præciseret og uddybet, hvilke krav der stilles til de faste værgers kendskab til de personer, de er værge for.

Efter Civilstyrelsens opfattelse må det på baggrund af afrapporteringerne lægges til grund, at disse tiltag har en positiv betydning for de faste værgers kendskab til personerne, de er værger for.

Desuden kan det lægges til grund, at de faste værger i stigende grad efterlever Statsforvaltningens krav, idet der i 2013 var 34 faste værger, der ikke har haft direkte personlig kontakt til en eller flere af personerne under værgemål inden for det seneste år, mens det tilsvarende antal var faldet til 8 værger i 2014.

Civilstyrelsen kan tilslutte sig de generelle retningslinjer, som Statsforvaltningen har fastsat i 2013 og 2014 som opfølgning på de årlige afrapporteringer, og styrelsen finder retningslinjerne hensigtsmæssige med henblik på at sikre det fornødne kendskab hos de faste værger til de personer, som de er værge for.

5.5. I relation til de 8 faste værger, som ikke har haft direkte personlig kontakt til en eller flere af personerne under værgemål inden for det seneste år bemærkes, at Statsforvaltningen i forbindelse med afrapporteringen i 2013 indskærpede over for disse værger, at der som udgangspunkt skulle være mindst et årligt møde eller anden personlig kontakt til personen under værgemål. Det fremgår af Statsforvaltningens afrapportering for 2014, at Statsforvaltningen har pålagt de 8 værger at redegøre nærmere for deres aktuelle kendskab til de personer under værgemål, som de ikke har haft personlig kontakt til inden for det seneste år. Den faste værge skal således redegøre for, hvornår og hvordan der har været personlig kontakt til personen under værgemål, og er personlig kontakt ikke nødvendig eller mulig, skal der konkret redegøres nærmere herfor.

Civilstyrelsen finder, at Statsforvaltningens tiltag i forhold til de 8 værgere er hensigtsmæssige og finder derfor ikke grundlag for på nuværende tidspunkt at foretage sig yderligere i den anledning. Civilstyrelsen vil anmode Statsforvaltningen om i forbindelse med afrapporteringen for 2015 at oplyse, hvad redegørelserne fra de 8 faste værgere, der er omtalt i afrapporteringen for 2014, har ført til.

Endvidere vil de årlige afrapporteringer blive fortsat, så Statsforvaltningen én gang årligt skal afrapportere til Civilstyrelsen om de faste værgere, herunder om antallet af værgemål og værgens kendskab til de enkelte personer under værgemål. Statsforvaltningen og Civilstyrelsen vil således fortsat følge området og gribe ind, hvis der viser sig kritisable forhold i relation til en bestemt værge.

Endelig vil Civilstyrelsen som opfølgning på sagen skriftlig orientere Statsforvaltningen om, at styrelsen kan tilslutte sig de præciserede og uddybede krav til de faste værgers kendskab til personerne under værgemål, som Statsforvaltningen har fastsat efter sammenlægningen af de fem statsforvaltninger og i forlængelse af Civilstyrelsens brev af 21. februar 2014 til Statsforvaltningen. Tilsvarende gælder Statsforvaltningens præcisering af, at det er et personligt hverv at være værge. Styrelsen vil endvidere følge de årlige afrapporteringer, herunder Statsforvaltningens initiativ i forhold til de situationer, hvor der ikke ønskes kontakt eller denne frarådes, hvor personen under værgemål ikke er kontaktbar, eller hvor der er tale om et begrænset værgemål.